

Σχόλια επί της πρότασης κατάργησης του Γ.Π.Α.

(Καθ. Μιχαήλ Λουκά, π. Πρύτανη Γ.Π.Α., 1991-1997)

Ελέχθη ότι η πρόταση κατάργησης του Γ.Π.Α. προέκυψε από μια αναγκαιότητα επιβεβλημένη από τη σημερινή πραγματικότητα. Το κυρίαρχο στοιχείο της πρότασης είναι το οικονομικό, αφού η πρόταση αναφέρεται σε «νέους τομείς με μέλλον και προοπτική», ή σε «νέες θέσεις εργασίας» ή σε «πληθωρισμό πτυχιούχων», κ.ά. Επειδή, όμως, το Γ.Π.Α., που μας φιλοξενεί, δεν είναι κερδοσκοπικό Ίδρυμα (μέλημα και πρωταρχικός σκοπός όλων των εργαζομένων σ' αυτό πρέπει να είναι η προαγωγή της εκπαίδευσης και της έρευνας), θα προσπαθήσω συνοπτικά να εκθέσω τις απόψεις μου εντός των ορίων που διαγράφονται από τις ακαδημαϊκές διαστάσεις του θέματος και μόνο σε ότι αφορά στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο.

Έτσι δεν πρόκειται να αναφερθώ στα προτεινόμενα μη γεωπονικά τμήματα. Ή μήπως θα πρέπει να γίνει πρόβλημα του Γ.Π.Α. ή του γεωπονικού κόσμου ή δικό μας πρόβλημα η ίδρυση π.χ. τμήματος Μηχανικών Βιοσυστημάτων; Καθημερινά, σχεδόν, ιδρύονται νέα τμήματα στα αναρίθμητα ΤΕΙ και στα πολλά Παν/μια της χώρας με τις ίδιες προσδοκίες, όπως και της πρότασης κατάργησης του Γ.Π.Α., για «νέα αναβαθμισμένα αντικείμενα» ή για «νέες θέσεις εργασίας σε νέους τομείς με μέλλον και προοπτική» και άλλα πολλά ευχάριστα. Άλλωστε με την ίδια λογική θα μπορούσε να υποστηριχθεί η ίδρυση π.χ. τμήματος Φυσικής της Ατμόσφαιρας ή Τμήματος Χημείας, κ.λ.π. λες και η Γεωργία από μόνη της δεν αποτελεί έναν γιγαντιαίο κλάδο με άπειρα γνωστικά αντικείμενα και δυνατότητες τις οποίες ουδείς μας εξουσιοδότησε να απεμπολήσουμε ή να χαρίσουμε.

Με αυτές τις σκέψεις θεωρώ την πρόταση κατάργησης του Πανεπιστημίου μας **εξαιρετικά επικίνδυνη**.

Είναι επικίνδυνη, γιατί φαίνεται να λαμβάνει υπ' όψιν της μόνο την αγορά εργασίας και μάλιστα κατά λανθασμένο τρόπο. Με τα επιχειρήματα της πρότασης θα έπρεπε να καταργηθούν δεκάδες παν/κά τμήματα, ενώ άλλα, όπως π.χ. το Μαθηματικό ή το τμήμα Αρχαιολογίας και Ιστορίας του Παν/μίου Αθηνών, θα έπρεπε να έχουν καταργηθεί από καιρό.

Με τα οικονομικά κριτήρια της πρότασης θα έπρεπε να σταματήσει η βασική έρευνα στα Πανεπιστήμια, που αποτελεί την πηγή νέας γνώσης, αφού ακόμη και μεσοπρόθεσμα η έρευνα αυτή είναι αντιοικονομική. Δεν υποστηρίζω ασφαλώς τις αλόγιστες σπατάλες, ούτε τη μη συνετή και τη χωρίς σεβασμό διαχείριση του

δημοσίου χρήματος. Όπως, επίσης, θεωρώ ανεπίτρεπτο να έχουν γίνει συζητήσεις για την παραχώρηση με μισθωτική σχέση του κτήματος του Ωρωπού σε εταιρεία Σούπερ Μάρκετ, η οποία φαίνεται ότι απειράπη από τους τοπικούς παράγοντες ή να μην έχει πληροφορηθεί ακόμη η πανεπιστημιακή κοινότητα (και η Σύγκλητος;) ποιος επέτρεψε την εγκατάσταση γηπέδων μουντιαλίτο, όταν το κτήμα αυτό παραχωρήθηκε από την Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων το 1949 στην τότε Α.Γ.Σ.Α. «όπως αυτή το χρησιμοποιήσει ως υποδειγματικόν και αμπελουργικόν σταθμόν».

Είναι επικίνδυνη η πρόταση, γιατί φαίνεται να υιοθετεί άκριτα και να προσαρμόζεται στις αμφίβολης σκοπιμότητας αποφάσεις των κυβερνήσεων. Έμμεσα π.χ. συνδέεται με την αλλαγή του ονόματος του υπουργείου Γεωργίας ή με τη πολυσυζητημένη βάση εισαγωγής υποψηφίων η οποία «θα μειώσει σημαντικά τον αριθμό των φοιτητών που εισέρχονται στο Γ.Π.Α.». (Προσωπικά πιστεύω ότι η υπέρμετρη αύξηση των τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και οι επενδύσεις που τα συνοδεύουν, ο μεγάλος αριθμός εργαζομένων και η κοινωνική πίεση που ασκείται για την εισαγωγή ολοένα και περισσότερων νέων σ' αυτά, θα αχρηστεύσει την τροπολογία αυτή ακόμη και αν ψηφισθεί. Άλλωστε ποιος έχει την ψευδαίσθηση – εκτός ίσως από μερικούς αιθεροβάμονες – ότι ως δια μαγείας θα λυθούν τα συσσωρευμένα προβλήματα που οδήγησαν σε βάσεις εισαγωγής απαράδεκτα χαμηλές, όπως το 2 ή το 3).

Είναι επικίνδυνη η πρόταση γιατί ήδη δημιουργεί ανυπερβλήτα προβλήματα στις άλλες γεωπονικές σχολές της χώρας με τις οποίες υποτίθεται ότι συμπορευόμαστε και συνεργαζόμαστε στενά για το καλό της Ελληνικής Γεωργίας. Δεν υπονομεύει η πρόταση τις προσπάθειές τους για «εξέλιξη» (με την πραγματική σημασία της λέξεως) έχοντας ως πρότυπο (αλήθεια τι ειρωνεία) το αρχαιότερο γεωπονικό ίδρυμα της χώρας; Ας σημειωθεί ότι στη Γεωπονική Θεσ/νίκης λειτουργούν επτά εξειδικεύσεις από το τρίτο κιόλας έτος σπουδών, αφού τα δύο πρώτα διατίθενται για τα μαθήματα κορμού. Συγκεκριμένα λειτουργούν οι εξειδικεύσεις: Ζωικής Παραγωγής, Αγροτικής Οικονομίας, Εγγείων Βελτιώσεων – Εδαφολογίας και Γεωργικής Μηχανικής, Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων, Φυτών μεγάλης καλλιέργειας και Οικολογίας, Οπωροκηπευτικών και Αμπέλου και τέλος Φυτοπροστασίας. Η φιλοδοξία τους είναι να ιδρύσουν Γεωτεχνικό Πανεπιστήμιο, αφού οι προσπάθειές τους για τη δημιουργία Τμημάτων, αντίστοιχων προς εκείνα του Γ.Π.Α., προσκρούουν στην άρνηση της Συγκλήτου, επειδή θα μεταβληθούν οι συσχετισμοί. Κατ' αντιστοιχία, αν τελικά υιοθετηθεί η πρόταση

κατάργησης του Γ.Π.Α., τότε τα εναπομείναντα δύο γεωπονικά Τμήματα **θα παραμείνουν όχι μόνο εσαεί** ασφυκτιώντα εν μέσω ετερόκλητων άλλων Τμημάτων, καθένα από τα οποία θα έχει τους δικούς του στόχους και επιδιώξεις, αλλά ταυτόχρονα θα καταστούν και εύκολη πλέον βορά σε όσους κατά καιρούς επαναφέρουν το θέμα της μεταφοράς του Γ.Π.Α. (στην ουσία των γεωπονικών σπουδών) εκτός του λεκανοπεδίου.

Είναι επικίνδυνη η πρόταση γιατί, εάν υιοθετηθεί, οι πτυχιούχοι των σημερινών Τμημάτων θα έχουν πτυχία τα οποία δεν θα υποστηρίζονται από αντίστοιχα πανεπιστημιακά Τμήματα, πολλώ δε μάλλον όταν αυτά έχουν καταργηθεί επειδή θεωρήθηκε ότι η προσφορά τους στην αγορά εργασίας είναι μηδαμινή έως ελάχιστη.

Είναι επικίνδυνη η πρόταση γιατί δεν έλαβε καν υπ' όψιν της τις απόψεις των φορέων του κλάδου, όπως π.χ. του ΓΕΩΤ.Ε.Ε. (βλ. και πρόσφατη επιστολή του προέδρου του ΓΕΩΤ.Ε.Ε.). Αποκόπτει ουσιαστικά τους δεσμούς με όλους εκείνους οι οποίοι στις πολλές δύσκολες στιγμές της ιστορίας του Ιδρύματος του συμπαραστάθηκαν και αποτελούσαν πάντοτε στη συνείδηση όλων των γεωπόνων, την τελευταία και ισχυρότερη γραμμή άμυνας. Αλλά και εάν υπάρχει κρίση στο γεωργικό τομέα, εμείς οι γεωπόνοι, που υπηρετούμε στο Ίδρυμα αυτό και έχουμε ορκιστεί «να ασκώμεν το έργον του Γεωπόνου με αγάπην προς την γην και προς τους ποτίζοντας αυτήν με τον ιδρώτα των γεωργούς», με ποιο ηθικό δικαίωμα εγκαταλείπουμε σε ώρες κρίσιμες ένα έργο που άρχισε το 1920 και συνεχίστηκε ακόμη και όταν το Ίδρυμα διαλύθηκε επί δικτατορίας Μεταξά και μεταφέρθηκε στη Θεσ/νίκη από εκείνους που είχαν οράματα και ήταν αποφασισμένοι για θυσίες;

Είναι επικίνδυνη η πρόταση γιατί αφαιρεί από το Ίδρυμα κάθε δυνατότητα διαφύλαξης των κεκτημένων του, από τους πολλούς σφετεριστές που δυστυχώς καιροφυλακτούν να οικειοποιηθούν τα δικά του αντικείμενα, όταν μάλιστα η απεμπόληση των δικαιωμάτων του γίνεται, δυστυχώς, από τα πλέον επίσημα χείλη που το εκπροσωπούν αυτή την περίοδο. Ουσιαστικά η πρόταση παραδίδει κατοχυρωμένα επαγγελματικά μας δικαιώματα για τα οποία αγωνίστηκαν γενεές γεωπόνων σε αποφοίτους άλλων ιδρυμάτων περιορίζοντας έτσι σημαντικά το εύρος των επαγγελματικών αναζητήσεων των δικών του αποφοίτων- γεωπόνων.

Είναι επικίνδυνη η πρόταση γιατί απεμπολεί το μεγάλο συγκριτικό πλεονέκτημα που προσφέρει το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο σε πολλά Τμήματά του. Π.χ. οι χημικοί διεκδικούσαν και θα διεκδικούν τις θέσεις εργασίας που ανήκουν

στους επιστήμονες τεχνολόγους τροφίμων. Ο χημικός, όμως, εκτός από ορισμένα σχετικά μαθήματα θα διδαχθεί και πολλά άλλα απαραίτητα προφανώς για την επιστήμη της Χημείας. Αντίθετα, ο γεωπόνος του Τμήματος Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων με τη **βελτίωση του προγράμματος σπουδών** θα μπορέσει να ενισχύσει και να διευρύνει τις εξειδικευμένες γνώσεις χημείας που απαιτούνται, ενώ η υπεροχή του π.χ. σε θέματα φυσιολογίας των φυτών και των ζώων, φυτοπαθολογίας, μικροβιολογίας, ασθενειών των αγροτικών ζώων, διατροφής των ζώων, γαλακτοκομίας κ.ά. είναι αδιαμφισβήτητη.

Με το κατάλληλο, λοιπόν, πρόγραμμα σπουδών και την κατάλληλη οργάνωση του Τμήματος αυτού, οι τεχνολόγοι τροφίμων του Παν/μίου μας μπορούν να κυριαρχήσουν στην αγορά εργασίας. Αν, λοιπόν, αφαιρέσουμε το συγκριτικό πλεονέκτημα που προσφέρει το Γ.Π.Α. στο Τμήμα αυτό, έχει κανείς την ψευδαίσθηση ότι θα μπορέσει να ανταγωνισθεί τους πτυχιούχους χημικούς; Αλλά θα έχουμε δημιουργήσει ένα ακόμη Τμήμα με επιστημονική βαρύτητα όχι μεγαλύτερη από τα πολλά αντίστοιχα Τμήματα των Τεχνολογικών Ιδρυμάτων.

Το Τμήμα Γεωπονικής Βιοτεχνολογίας ιδρύθηκε το 1988 ως Τμήμα Γεωργικής Βιολογίας και Βιοτεχνολογίας επί πρυτανείας Α. Πουλοβασίλη, μετά από πρόταση του αείμνηστου καθ. Κ. Μπαλή και του υποφαινόμενου. Αποτέλεσε εξέλιξη του Τομέα Γεωργικής Βιολογίας μετά από εισήγηση του υποφαινόμενου στη Γ.Σ. του Τμήματος Φυτικής Παραγωγής. Αργότερα επί προεδρίας καθ. κ. Κ. Χολέβα το Τμήμα μετονομάστηκε σε Τμήμα Γεωπονικής Βιοτεχνολογίας για να αποφεύγεται η σύγχυση των υποψηφίων με τα παν/κά Τμήματα Βιολογίας.

Τα προβλήματα που κληρονόμησε το Τμήμα, αναπόφευκτα κατά την ίδρυσή του, συνεχίζονται ακόμη και σήμερα. Έτσι, π.χ. εξακολουθεί να στεγάζει Εργαστήρια, όπως το Εργαστήριο Μορφολογίας και Φυσιολογίας Φυτών, το Εργαστήριο Ηλεκτρονικής Μικροσκοπίας και το Εργαστήριο Συστηματικής Βοτανικής τα οποία ελάχιστη ή ουδεμία σχέση έχουν με ένα τμήμα Βιοτεχνολογίας, όπως οποιοσδήποτε μπορεί να διαπιστώσει, εάν ανατρέξει σε ένα εγχειρίδιο Βιοτεχνολογίας. Ούτε τα Εργαστήρια αυτά δικαιολογούν την γεωπονική κατεύθυνση του Τμήματος, αφού ο γεωπονικός του χαρακτήρας, όπως και των άλλων Τμημάτων, πρέπει να εξασφαλίζεται από ένα ισορροπημένο και άρτια μελετημένο πρόγραμμα μαθημάτων κορμού. Τα προβλήματα αυτά στη δομή του Τμήματος, όπως και πολλά άλλα, που αντικατοπτρίζονται και στην ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης, θα

μπορούσαν να λυθούν μόνο στα πλαίσια του Γεωπονικού Πανεπιστημίου από μια αποφασισμένη για την επίλυσή τους κεντρική διοίκηση.

Αντίθετα, η προτεινόμενη δημιουργία Τμήματος Βιοτεχνολογίας, εκτός της λεγόμενης «γεωπονικής ομπρέλας», θα επιτείνει τα προβλήματα αυτά. Ουσιαστικά η πρόταση «φιλοδοξεί» να δημιουργήσει ένα τμήμα υποδεέστερο υπαρχόντων ομοίων τμημάτων στα άλλα Παν/μια της χώρας, σε δομή, σε οργάνωση, σε προσωπικό, απεμπολώντας ταυτόχρονα τα πλεονεκτήματα και τη μεγάλη σημασία ενός τμήματος γεωπονικής βιοτεχνολογίας για τον γεωργικό χώρο και τις τεράστιες δυνατότητες που αυτός προσφέρει για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων ενός τέτοιου τμήματος. Ή μήπως είναι υπεύθυνος ο γεωπονικός χαρακτήρας του Τμήματος για προκηρύξεις στη βαθμίδα του Επίκ. Καθηγητή με γνωστικό αντικείμενο «Βιολογική ποικιλομορφία με έμφαση στην αλληλεπίδραση γονιδίων και περιβάλλοντος» (!!) με την ανοχή των Πρυτανικών Αρχών (;)

Αναφέρει η πρόταση ότι «το Προεδρικό Διάταγμα του 2000, που προσδιορίζει αναλυτικά και ολοκληρωμένα τα σχετικά με την άσκηση του επαγγέλματος των γεωτεχνικών, παραμένει ουσιαστικά ανεφάρμοστο». Θα διαφωνήσω ριζικά με την εξήγηση που δίνει ότι «αυτό κατά ένα ποσοστό οφείλεται στην αδυναμία των πτυχιούχων γεωπόνων να επιβάλλουν τις επιστημονικές τους γνώσεις και την επαγγελματική τους επάρκεια στην αγορά εργασίας», λες και ο τίτλος του γεωπόνου αποτελεί αποτρεπτικό στοιχείο πρόσληψης στον ιδιωτικό τομέα (ακόμη και όταν οι επιστημονικές γνώσεις των αποφοίτων μας τους εξασφαλίζουν επαγγελματική επάρκεια), λες και ότι στην αγορά εργασίας δεν επιβάλλονται τελικά οι πιο καταρτισμένοι. Προφανώς η εξήγηση αυτή «βολεύει» τον συντάκτη ή τους συντάκτες της πρότασης κατάργησης του Γ.Π.Α.

Η πρόταση κατάργησης του Γ.Π.Α. είναι επίσης και **εξαιρετικά πρόχειρη**. Χαρακτηριστικό της προχειρότητάς της (παρ' όλο που μας βεβαιώνει ότι είναι καρπός πενταετούς κυοφορίας) είναι το γεγονός ότι το κεντρικό της σημείο, η πρόταση δημιουργίας δύο Σχολών, νοσει βαρύτατα.

Αναφέρει η πρόταση τη δημιουργία δύο Σχολών: α) Τη Σχολή Επιστημών της Φύσης και του ανθρώπου και β) Τη Σχολή Γεωπονικών Επιστημών. Όμως, από τη πρώτη κιόλας γραμμή της πρώτης σελίδας η πρόταση αναφέρει: «Τα Α.Ε.Ι. έχουν, όπως αναγνωρίστηκε και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβώνας, τον Μάρτιο του 2000, διττή αποστολή. Αφενός, την **εκπαίδευση των νέων πολιτών, στις Επιστήμες του Ανθρώπου και της Φύσης** και αφετέρου, την παραγωγή έγκυρης και διεθνώς

αναγνωρισμένης νέας γνώσης». Με άλλα λόγια, η προτεινόμενη Σχολή «Επιστημών της Φύσης και του Ανθρώπου» καλύπτει το σύνολο της παρεχόμενης εκπαίδευσης στους νέους πολίτες. Ο συντάκτης ή οι συντάκτες, λοιπόν, της πρότασης κατάργησης του Γ.Π.Α., είχαν κατά νουν ή ότι η Σχολή Γεωπονικών Επιστημών δεν απευθύνεται στους νέους πολίτες ή ότι απευθύνεται σ' αυτούς που μελλοντικά θα εποικίσουν το γαλαξία μας. Μετά, λοιπόν, από πενταετή ώριμη σκέψη το συμπέρασμα είναι ότι οι Γεωπονικές Επιστήμες δεν έχουν σχέση με τη Φύση και τον Άνθρωπο!!

Η προχειρότητα και η έλλειψη επιχειρημάτων της πρότασης προβάλλει εύγλωττα και στα «αναμενόμενα οφέλη». Αναφέρει η πρόταση ότι ο αριθμός των γεωπόνων θα είναι μικρότερος με τη συρρίκνωση των γεωπονικών τμημάτων, λες και ο αριθμός των εισακτέων καθορίζεται από τα Τμήματα του Γ.Π.Α. ή το Γ.Π.Α. μπορεί να ελέγξει τον αριθμό των εισακτέων σ' αυτό ή και στις άλλες γεωπονικές Σχολές. Όμως, σε άλλο σημείο της πρότασης θεωρεί σχεδόν καταστρεπτική για το Ίδρυμα την αναπόφευκτη μείωση του αριθμού εισακτέων αν τελικά ψηφισθεί η πρόταση καθιέρωσης βάσης εισαγωγής των υποψηφίων. Ταυτόχρονα αναφέρει ότι «τα νέα τμήματα θα προσελκύσουν **περισσότερους** και καλύτερους φοιτητές». Δεν αλληλοαναιρούνται οι προτάσεις αυτές; Πού θα εκπαιδεύονται και θα δραστηριοποιούνται οι «περισσότεροι» αυτοί φοιτητές; Θα δημιουργηθεί νέο πανεπιστημιακό κάμπους με νέα κτήρια και νέες υποδομές, θα επεκταθεί το υφιστάμενο ή θα γίνει οικειοποίηση των χώρων, των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού που έχουν αποκτηθεί με αποκλειστικό σκοπό την εκπαίδευση των γεωπόνων και την έρευνα στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του Γεωπονικού Πανεπιστημίου;

Αναφέρει η πρόταση ότι «θα λείγουν οι μεγάλοι αριθμοί φοιτητών στα μαθήματα κορμού» λες και αυτό δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί (αν αυτό είναι το πρόβλημα) με τροποποίηση του ωρολογίου προγράμματος και τη διαίρεση των φοιτητών σε περισσότερα τμήματα.

Αναφέρει η πρόταση και μάλιστα ως το πρώτο κατά σειρά «όφελος» ότι «ο γεωπονικός τίτλος παραμένει αναβαθμισμένος με την πενταετή διάρκεια σπουδών έναντι της τετραετούς των υπολοίπων Τμημάτων **η οποία εκ των πραγμάτων δεν υπάρχει λόγος να είναι πενταετής**». Αδυνατώ να κατανοήσω το «όφελος». Άλλωστε «όφελος» τίνος; Της Γεωπονικής Σχολής που θα **διατηρήσει** τον πενταετή κύκλο σπουδών της; Αν ο πενταετής κύκλος σπουδών προσδίδει αναβάθμιση στον τίτλο

σπουδών, τότε γιατί να δημιουργήσουμε «υποβαθμισμένα» τμήματα τετραετούς κύκλου;

Ενώ, λοιπόν, σύμφωνα με την εμπειριστατωμένη πρόταση, καρπό πολύχρονων ζυμώσεων και εντόνων συζητήσεων, η διάρκεια σπουδών των νέων τμημάτων «δεν υπάρχει λόγος να είναι πενταετής», μέσα σε λίγες ημέρες η πρόταση τροποποιήθηκε (!!). Τώρα αναφέρει: «Τα νέα τμήματα επιλέγουν τετραετή ή πενταετή κύκλο προπτυχιακών σπουδών ανάλογα με το αντικείμενο και το περιεχόμενο των σπουδών τους». Χάθηκε, λοιπόν, ή αποσύρθηκε άρον-άρον το πρώτο κατά σειρά «όφελος»!!

Η πρόταση, τέλος, αναφέρει στα «αναμενόμενα οφέλη» ότι «τα **νέα** Τμήματα θα διεκδικήσουν **νέα** αναβαθμισμένα αντικείμενα και **νέες** θέσεις εργασίας σε **νέους** τομείς με μέλλον και προοπτική». Θα σχολιάσω ότι το μόνο νέο τμήμα και μάλιστα αμφιβόλου προσανατολισμού και σκοπιμότητας είναι το Τμήμα Μηχανικών Βιοσυστημάτων, ενώ τα υπόλοιπα «νέα» Τμήματα λειτουργούν από ετών στα άλλα Πανεπιστήμια και οι απόφοιτοί τους αντιμετωπίζουν ήδη σοβαρότατα προβλήματα στην αγορά εργασίας. Έτσι οι νέοι τομείς – με μέλλον και προοπτική – οι νέες θέσεις εργασίας (!) και τα νέα αναβαθμισμένα αντικείμενα κινούνται στον εξωπραγματικό χώρο. Όμως, η πρόταση, οφείλω να ομολογήσω, δημιουργεί **νέες** ψευδαισθήσεις και **νέες** απατηλές προσδοκίες.

Μόλις προ διετίας κυκλοφόρησε **πλήρως τεκμηριωμένη** πρόταση για την αναγκαιότητα ίδρυσης Τμήματος «Γεωργικής Πληροφορικής». Ελέχθη ότι ένα τέτοιο τμήμα θα έδινε διέξοδο σε πολλούς πτυχιούχους **γεωπόνους**. Η πρόταση κατάργησης του Γ.Π.Α. ομιλεί τώρα για τμήμα «Πληροφορικής» «κλησιμονώντας» τους πτυχιούχους γεωπόνους. Ταυτόχρονα μας διαβεβαιώνει ότι υπάρχει ήδη **πλήρως τεκμηριωμένη** πρόταση. Είναι προφανές ότι δεν υπήρχε λόγος ίδρυσης τμήματος γεωργικής πληροφορικής (καίτοι η πρόταση ήταν πλήρως τεκμηριωμένη!!) και ότι η πρόταση κατάργησης του Γ.Π.Α. απλά προσθέτει ένα ακόμη τμήμα Πληροφορικής στα ήδη υπάρχοντα των άλλων Παν/μίων.

Σήμερα, όταν το 80% των ειδήσεων αναφέρονται στα αγροτικά ζώα και στα φυτά, στη διατροφή, στο γεωργικό περιβάλλον, στην έλλειψη του νερού, στην υποβάθμιση των εδαφών, στις θετικές και αρνητικές επιπτώσεις της γενετικής μηχανικής και άλλα πολλά, εμείς που έχουμε τη μεγάλη τύχη, προνόμιο και πλεονέκτημα έναντι όλων των άλλων Α.Ε.Ι. να βρισκόμαστε στο κέντρο των εξελίξεων, προσπαθούμε με κάθε τρόπο να αποποιηθούμε των μεγάλων συγκριτικών πλεονεκτημάτων ενός χώρου με απεριόριστες δυνατότητες και να ασχοληθούμε με

αντικείμενα άλλων Παν/μίων για να καταλήξουμε με μαθηματική ακρίβεια σε υποβαθμισμένους ουραγούς, σε ένα ΤΕΙ του Βοτανικού.

Δεν υπάρχουν προβλήματα στην σημερινή δομή του Γ.Π.Α.; Υπάρχουν και μάλιστα πολλά. Όλα, όμως, μπορούν να αντιμετωπιστούν από το ίδιο το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο. Αρκεί να υπάρχει η διάθεση και η αποφασιστικότητα για ρήξη και σύγκρουση με τις κατεστημένες δομές αυτού του Ιδρύματος.

Ας μη λησμονούμε ότι η αυτονομία του Γ.Π.Α. το ανάγκασε να ιδρύσει Εργαστήρια και να προσλάβει επιστημονικό προσωπικό σε τομείς μη γεωπονικούς για να συνδράμουν στο εκπαιδευτικό του έργο. Έτσι, ενώ η Γεωπονική Σχολή Θεσ/νίκης αποτάθηκε για παροχή συμπληρωματικού εκπαιδευτικού έργου σε μέλη ΔΕΠ άλλων τμημάτων του Πανεπιστημίου προκαθορίζοντας ταυτόχρονα αυστηρά και το περιεχόμενο της διδακτέας ύλης, στο Γ.Π.Α., αντίθετα, η αναπόφευκτη ανάπτυξη των μη γεωπονικών εργαστηρίων κατέστησε στην ουσία ανεξέλεγκτη τη διδακτέα ύλη που παρέχουν και ταυτόχρονα αλλοίωσε σε υπέρμετρο βαθμό τη σύνθεση των μελών ΔΕΠ, όπως άλλωστε επισημαίνει και η πρόταση κατάργησης του Γ.Π.Α. Όμως, ένα Πανεπιστήμιο δεν μπορεί να λειτουργήσει σήμερα χωρίς την αλληλεπίδραση και τη συμμετοχή επιστημόνων διαφόρων ειδικοτήτων, αρκεί να διατηρούνται ορισμένες ισορροπίες και να εξομαλύνονται ορισμένες κραυγαλέες ανισότητες. Ο άχαρος αυτός ρόλος, σε ένα μικρό Πανεπιστήμιο όπως το Γ.Π.Α., ανήκει στις Πρυτανικές του Αρχές.

Η δημιουργία Τμημάτων με εξειδικευμένο προσανατολισμό έδωσε διέξοδο στη συσσώρευση επιστημόνων διαφόρων κλάδων. Ήταν απαραίτητη η δημιουργία των Τμημάτων του Γ.Π.Α.; Μετά από 16 χρόνια λειτουργίας τους μπορώ να πω ότι η δημιουργία τους ήταν και ιστορικά αναγκαία (ως γνωστόν αποτέλεσαν τη φυσική εξέλιξη προϋπαρχόντων αρχικά ειδικοτήτων και Τομέων μετέπειτα) και απαραίτητη για την Ελληνική Γεωργία. Άλλωστε αυτό εναργέστατα προκύπτει και από τα πολυσέλιδα πρακτικά της ημερίδας που διοργανώθηκε πρόσφατα (Φεβρουάριος του 2005) στη Θεσ/νίκη με τίτλο «Το μέλλον των Γεωπονικών Σπουδών στην Ελλάδα».

Έχει αναφερθεί «μα είναι δυνατόν να υπάρχει Παν/μιο που χορηγεί ένα μόνο πτυχίο;». Λάθος. Το Γ.Π.Α. χορηγεί έξι διαφορετικά πτυχία. Αν θέλει το Ίδρυμα μπορεί ακόμη να τροποποιήσει τον τύπο του πτυχίου του κατ' αντιστοιχία με τα πτυχία του Ε.Μ.Π. (όπου ο όρος «Μηχανικός» αποτελεί συνθετικό του τίτλου) προσθέτοντας στον τίτλο της ειδίκευσης τη λέξη «Γεωπόνος». Έτσι, θα έχουμε

πτυχία π.χ. «Γεωπόνου – Τεχνολόγου Τροφίμων», «Γεωπόνου – Βιοτεχνολόγου», κ.ο.κ.

Αναφέρει η πρόταση κατάργησης ότι ο κορμός «αφενός παρακωλύει την ανάπτυξη γνωστικών περιοχών οι οποίες αντιστοιχούν σε νέες πραγματικότητες εκπαιδευτικές, ερευνητικές και εργασιακές . . .». Στην ίδια, όμως, σελίδα αναφέρει ότι «. . . ασκούνται πιέσεις επάνω στον «κορμό» οι οποίες προς το παρόν αποσβένονται – και ορθά από την άποψη του σεβασμού των δημοκρατικών θεσμών – με διοικητικά μέσα, δηλαδή την επίκληση του Εσωτερικού Κανονισμού του Ιδρύματος.».

Λυπάμαι, αλλά αδυνατώ να αντιληφθώ πως η αίολη αυτή επιχειρηματολογία είναι δυνατόν να δικαιολογήσει την κατάργηση ενός ιστορικού Ιδρύματος. Αν υπάρχει πρόβλημα (που υπάρχει), γιατί δεν «αποσβένονται οι πιέσεις» με τροποποίηση του Εσωτερικού Κανονισμού;

Αναφέρει η πρόταση ότι «η αδυναμία των γεωπόνων να επιβάλλουν τις επιστημονικές τους γνώσεις . . . συνδέεται με τη δομή και την οργάνωση των ανώτατων γεωπονικών σπουδών σε εθνικό επίπεδο». Κάνοντας αναφορά στη συνάντηση της Θεσ/νίκης αναφέρει ότι «όλοι συμφώνησαν ότι ο προπτυχιακός κύκλος θα πρέπει να συντομεύσει και να δοθεί έμφαση στη μεταπτυχιακή εκπαίδευση – ειδίκευση . . .». Στην ίδια συνάντηση ο Πρύτανης του Γ.Π.Α. ανέφερε ότι «καλούμεθα να προχωρήσουμε σε ένα στρατηγικό σχεδιασμό για την περαιτέρω ανάπτυξη των γεωπονικών σπουδών με βάση τα νέα δεδομένα».

Όλα αυτά θίγουν, έστω και έμμεσα, την καρδιά του προβλήματος: ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ.

Αν υπάρχει πρόβλημα αυτό εντοπίζεται κατά τη γνώμη μου αποκλειστικά και μόνο στο Πρόγραμμα Σπουδών και τη συνδεδεμένη με αυτό ποιότητα διδασκαλίας.

Στην Αγγλία έχει καταδειχθεί με τον πλέον πειστικό και αδιαμφισβήτητο τρόπο, με τη δημιουργία του teaching assessment exercise, που ανέπτυξε μεθόδους και αποδεκτούς τρόπους αξιολόγησης της διδασκαλίας, ότι υπάρχει υψηλή θετική συσχέτιση μεταξύ ποιότητας διδασκαλίας και επιπέδου ερευνητικής δραστηριότητας των διδασκόντων. Με άλλα λόγια η μέθοδος ότι υπάρχουν καθηγητές οι οποίοι είναι πάρα πολύ καλοί δάσκαλοι, αλλά επειδή ασχολούνται με τη διδασκαλία δεν είναι δραστήριοι στην έρευνα, έχει καταρριφθεί πλήρως. Στο Πανεπιστήμιό μας πολλοί δεν έχουν καλές σχέσεις με τις δημοσιεύσεις σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά.

Άλλωστε, ο συντελεστής απήχησης της ποιότητας των εργασιών (γνωστός ως impact factor) έχει προ πολλού ριχθεί εις το πυρ το εξώτερον (βλ. και σχετικές αναφορές στο περιοδικό ΤΡΙΠΤΟΛΕΜΟΣ). Θα περιοριστώ λοιπόν να σχολιάσω μόνο το Πρόγραμμα Σπουδών.

Είναι γνωστόν σε όλους οι λόγοι που οδήγησαν στο σημερινό απαράδεκτο Πρόγραμμα Σπουδών. Όλοι είμαστε υπεύθυνοι. Άλλοι περισσότερο, άλλοι λιγότερο. Τα μαθήματα «κορμού» θα μπορούσαν να μειωθούν στα 4 εξάμηνα. Δεν φαντάζομαι ότι στα σοβαρά μπορεί κάποιος να ισχυριστεί ότι τα υπόλοιπα 2 ή 3 χρόνια δεν είναι αρκετά για μια ολοκληρωμένη εκπαίδευση εξειδίκευσης.

Η τροποποίηση και προσαρμογή, όμως, του Προγράμματος δεν είναι εύκολη υπόθεση. Έχει να αντιμετωπίσει κατεστημένες καταστάσεις, αγκυλώσεις και εμμονές που καθοδηγούνται είτε από ποικίλες σκοπιμότητες, είτε από άγνοια ή τέλος από τη δύναμη της συνήθειας που εφησυχάζει και δημιουργεί την αίσθηση της σιγουριάς. Όμως, αν η πλειονότητα της πανεπιστημιακής μας κοινότητας δραστηριοποιηθεί και προπάντων αν το θελήσουν και το επιδιώξουν οι Πρυτανικές του Αρχές, τότε το πρόβλημα θα αντιμετωπισθεί.

Άλλωστε το Πρόγραμμα Σπουδών περιέχει τόσα ετερόκλητα και άχρηστα αντικείμενα στο επίπεδο τουλάχιστον των μαθημάτων (και όχι στη δυσδιάκριτη διδακτέα τους ύλη) που δεν χρειάζεται να είναι κανείς ειδικός για να τα αντιληφθεί. Αρκεί η θέληση για την εξάλειψή τους. Μήπως για το πρόγραμμα αυτό φταίει η δομή του Γ.Π.Α. ή η δική μας ατολμία, αδιαφορία, απροθυμία ή και ανικανότητα να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα; Κι' αν κανείς έχει την εντύπωση ότι αυτό συμβαίνει στα μαθήματα κορμού τον προτρέπω να ανατρέξει στα μεγάλα εξάμηνα για τα οποία δεν χρειάζεται να γίνει επίκληση του Εσωτερικού Κανονισμού, αφού το Πρόγραμμά τους καθορίζεται από τις Γ.Σ. των Τμημάτων. Π.χ. για το Τμήμα Γεωπονικής Βιοτεχνολογίας, υπάρχει πληθώρα άσχετων και ετερόκλητων μαθημάτων, απλώς για να γεμίσει το Πρόγραμμα, όταν υποτίθεται ότι τα εξάμηνα αυτά διατίθενται αποκλειστικά για εξειδίκευση. Αν, λοιπόν, δεν μπορούμε να επιβάλλουμε τα επαγγελματικά δικαιώματα των γεωπόνων στην αγορά εργασίας, όπως αναφέρει η πρόταση κατάργησης, αυτό δεν οφείλεται στη δομή του Γ.Π.Α. αλλά στο γεγονός ότι οι απόφοιτοί μας, δεν έχουν τις κατάλληλες γνώσεις και κατάρτιση λόγω της ακαταλληλότητας του Προγράμματος Σπουδών προκειμένου να επιβληθούν στην αγορά εργασίας και να εδραιωθούν στη συνείδηση των πολιτών.

Άλλωστε, όπως όλοι γνωρίζουν, η προσαρμογή και η εξέλιξη είναι μηχανισμοί και διαδικασίες οι οποίες συνιστούν «απάντηση» των οργανισμών στις αλλαγές του περιβάλλοντός των. Αν μειώσουμε τις δυνατότητες αυτές ενός οργανισμού και ταυτόχρονα το περιβάλλον του γίνεται συνθετότερο, στην ουσία οδηγούμε τον οργανισμό σε εξάλειψη. Ενώ, λοιπόν, το νέον περιβάλλον στο οποίο οι απόφοιτοί μας γεωπόνοι καλούνται να δραστηριοποιηθούν γίνεται ολοένα πιο σύνθετο, πολύπλοκο και απαιτητικό, εμείς αντί να εμπλουτίζουμε, να εκσυγχρονίζουμε και να βελτιώνουμε τις γνώσεις τους ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα στις απαιτήσεις των «καιρών», με τη συνεχή βελτίωση και αναμόρφωση του Προγράμματος Σπουδών (ακόμη και με την πλήρη εξάλειψη άχρηστων πια μαθημάτων), μειώνουμε δραματικά το εύρος των δυνατοτήτων προσαρμογής τους και επομένως και την επιστημονική τους ευελιξία (και επάρκεια), γεγονός το οποίο οδηγεί με βεβαιότητα στην επαγγελματική τους περιθωριοποίηση.

Ακόμη και εάν αντί της πρότασης κατάργησης του Γ.Π.Α. υπήρχε η εκ διαμέτρου αντίθετη πρόταση δημιουργίας νέων Τμημάτων υπό την «γεωπονική ομπρέλα», τότε και πάλι απαιτείται να προηγηθεί μια ριζική αναμόρφωση του Προγράμματος Σπουδών. Διαφορετικά η δημιουργία νέων γεωπονικών Τμημάτων με το υφιστάμενο πρόγραμμα θα επιτείνει τα προβλήματα και θα οδηγήσει σε αδιέξοδο.

Είναι λυπηρό να διατυπώνεται μια πρόταση κατάργησης του Γ.Π.Α. και η Πρυτανεία να ζητεί πιεστικά να ληφθούν με βάση την πρόταση αυτή, το συντομότερο σχετικές αποφάσεις. Μια τέτοια πρόταση θα είχε νόημα αν είχε διατυπωθεί από κυβερνητικούς παράγοντες, οπότε, τότε, σύσσωμος ο γεωπονικός κόσμος της χώρας και σύσσωμη η ακαδημαϊκή κοινότητα του Γ.Π.Α. θα έδινε την πρέπουσα απάντηση. Δυστυχώς η πρόταση αυτή ήρθε εκ των ένδον στις **26 Οκτωβρίου 2005** (με έντονα στοιχεία για να θυμόμαστε τις μελανές στιγμές στην ιστορία αυτού του Ιδρύματος).

Είναι λυπηρό ο κ. Πρύτανης ο οποίος εξελέγη για να υπηρετήσει το Γ.Π.Α. να προτείνει την κατάργησή του. Είναι επικίνδυνη η αναφορά που διατυπώθηκε από τις Πρυτανικές Αρχές, κατά την πρόσφατη εκδήλωση, στις 7/12/05, των οργανώσεων Γεωπονικής του Κ.Κ.Ε., ότι εμείς ψηφιστήκαμε για να εφαρμόσουμε το πρόγραμμά μας, λες και υπήρχε ή μπορούσε να υπάρξει στις προεκλογικές διακηρύξεις ενός υποψηφίου Πρύτανη, πρόταση κατάργησης του Πανεπιστημίου του. Στην ίδια εκδήλωση, ο κ. Πρύτανης αποτεινόμενος στον π. Πρύτανη κ. Πουλοβασίλη και στον υποφαινόμενο, ισχυρίστηκε ότι η πρόταση δεν μιλάει για κατάργηση του Γ.Π.Α. Όμως, η λέξη «εξέλιξη» σημαίνει «διαδικασία αλλαγής από κατώτερο ή απλούστερο

επίπεδο σε ανώτερο ή συνθετότερο». Κατά συνέπεια πώς είναι δυνατόν το Γ.Π.Α. να «εξελιχθεί» από Πανεπιστήμιο . . . σε Σχολή και από ένα Ίδρυμα επτά τμημάτων στο . . . συνθετότερο επίπεδο των δύο τμημάτων;

Αλλά, αν ακόμη υπάρχουν αμφιβολίες (αν είναι δυνατόν), σας παραπέμπω στο όνομα του προτεινόμενου Πανεπιστημίου, για το οποίο η πρόταση λέει: « . . . θεωρείται σκόπιμη η τροποποίησή του προκειμένου να μην αναφέρεται αποκλειστικά σε γεωπονικές σπουδές» ή ότι «Αν, παρ' όλα αυτά, επιλεγεί η διατήρηση **για λόγους ιστορικής συνέχειας**, του σημερινού ονόματος ή του σημερινού ονόματος με κάποια προσθήκη, αυτό θα συνιστούσε **μεταβατική κατάσταση με συγκεκριμένα μειονεκτήματα ως προς την υλοποίηση της νέας στρατηγικής ανάπτυξης του Πανεπιστημίου μας για την επόμενη δεκαετία**».

Προφανώς, λοιπόν, ο κ. Πρύτανης ή δίνει διαφορετική σημασία στη φράση «εξέλιξη του Γ.Π.Α.» ή δεν έχει μελετήσει προσεκτικά την πρόταση ή, τέλος, υποτιμά τη νοημοσύνη όλων μας.

Υ.Γ. Με έκπληξη έλαβα την έγγραφη προσούρα που μας κοινοποίησε η Πρυτανεία. Τέτοια φυλλάδια με ανάλογο περιεχόμενο και συνθήματα μόνο σε πολιτικά γραφεία κομμάτων και μόνο κατά την προεκλογική περίοδο μπορεί κανείς να συναντήσει. Θα έπρεπε ο κ. Πρύτανης να αποφύγει τουλάχιστον να χρησιμοποιήσει την φωτογραφία του κεντρικού κτηρίου που συμβολίζει το Γ.Π.Α. Ας το κάνει, εφ' όσον η πρότασή του υιοθετηθεί, κατά τον επικήδειο του Ιδρύματος.